І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 53. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 22-го БЕРЕЗНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 22, 1961 No. 53. VOL. LXVIII.

УРЯД ПЛЯНУЄ ЮНАЦЬКИЙ КОРПУС ПРАЦІ

В ЦЬОМУ КОРПУСІ ПРАЦЮВАТИМУТЬ ПРИ КОНСЕРВАЦІЙНИХ РОБОТАХ ЮНАКИ У ВІЦІ ВІД 17 — 19 РОКІВ

Вашингтон. — 20-го березня повідомили з Білого Дому про те, що уряд президента Кеннеді плянує зорганізувати Юнацький Корпус Праці, в якому служили б юнаки у віці від 17-ох до 19-ох років, працюючи над різними консерваційними роботами в цій країні. Департамент праці підготовив плян, і секретар праці Артур Ґолдберґ його розглядає. Після того мають запізнатися з цим пляном інші члени кабінету, і при кінці тижня цей плян передадуть Президентові. В Корпусі Праці працювало б 150,000 юнаків на добровільній базі один рік. Вони виконували б звичайну працю при впорядковуванні парків, лісів та при осушуванні землі. Деякі юнаки були б зайняті як помічники техніків або будівельних фахівців. Юнацький Корпус Праці нагадує давніший Цивільний Консерваційний Корпус, який існував в 30-их роках цього віку за президентури Ф. Д. Рузвелта під час великої економічної депресії. Цей Корпус Праці не матиме жадних організаційних зв'язків із Корпусом Миру, члени якого мають працювати в недорозвинених країнах в Африці і Південній Америці. Директор Корпусу Миру Сарджент Шрайвер повідомляє, що вже в травні ц. р. мають початися вишкільні курси добровольців, які зголосяться до праці в Корпусі миру. Перед тим треба вирішити численні проблеми. І так, дипломат однієї країни повідомив організаторів цього Корпусу, що в його державі обов'язує такий звичай, що молодий мужчина мусить одружитися з тією дівчиною, яку він запросив на обід в ресторані. Заввагу цього дипломата втягнули до програми курсів. Вишкільні курси триватимуть три місяці, а в деяких випадках шість. Програма вишколу: мова даної країни, практичні фахові курси а також курс історії ЗДА, бо добровольці мусять інформувати тубільче населення про Америку, капіталізм, комунізм і невтралізм. Навчатимуть таких мов, як гінді бенгалі або сваґілі. Одна країна хоче, щоб їй післати фахівців від будови шляхів, інша хоче інженерів - будівельників, ще інші вчителів та інструкторів. В Корпусі Миру працюватимуть в більшості випускники коледжів, а в Корпусі Праці та молодь, яка закінчила середні школи (гай скули) або початкові школи. Праця в Юнацькому Корпусі Праці не буде така складна і відповідальна, як в Корпусі Миру. Юнацький Корпус Праці має на цілі два завдання: 1) Цей Корпус дасть затруднення від 150.000 до 200.000 юнаків в тому віці, коли їм найважче дістати працю по закінченні загальної освіти. В декаді від 1961-1970 рр. такої молоді має бути коло 7.500.000. В цій групі число безробітних виносить коло 20%, і з цієї групи молоді рекрутується найбільший відсоток „нелітніх злочинців" 2) Юнацький Корпус Праці має виконати також поважну працю при осушуванні землі, зберіганні деревного матеріялу в лісах, при впорядкуванні парків та консерваційних і реґуляційних роботах. Початково мають прийняти до цього Корпусу 80,000 юнаків. Видатки на втримання одного юнака впродовж року мають виносити коло $2.700. Таким чином 150.000-Корпус юних робітників коштував би річно $405 мільйонів. Видатки на цей Корпус ішли б із федеральної скарбниці, або із стейтових леґіслятур та державної каси. Президент Кеннеді обіцяв зорганізувати. Юнацький Корпус Праці під час виборчої кампанії і тепер хоче здійснити свою обіцянку.

ВІЛЬЯМС ЗВІТУЄ ПРЕЗИДЕНТОВІ

Асистент державного секретаря для африканських справ, *колишній губернатор стейту Мишиґен Г. Меннен Вільямс,* який відбув довгу поїздку по Африці, передав президентові Кеннеді звідомлення із цієї поїздки разом її своїми висновками щодо дальшої політики ЗДА в цій області. Під час своєї 24.000-милевої поїздки по Африці Вільямс відвідав 16 африканських країн, ознайомлюючися з політичною і господарською ситуацією в них. На думку Вільямса, З'єдинені Держави Америки *мусять збільшити і приспішити свою допомогу* для тих африканських країн, що, звільнившися з колоніяльної залежности, не хочуть бути підлеглими нікому.

УКРАЇНСЬКИЙ І АМЕРИКАНСЬКИЙ ВЛАДИКИ МОЛИЛИСЬ ЗА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ І НАРІД

ВЛАДИКА КИР АМВРОЗІЙ СЕНИШИН ВІДПРАВИВ АРХИЄРЕЙСЬКУ СЛУЖБУ БОЖУ В ПРИЯВНОСТІ КАРД. СПЕЛМАНА В КАТЕДРІ СВ. ПАТРИКА

Ню Йорк. — Кардинал Френсіс Спелман, єпископ Ґріффін та католицький Архиєпископ Бруклина, разом з численним українським і американським духовенством та вірними молились за страждаючих Церкву і Нарід України під час Архиєрейської Служби Божої, яку відправив тут у величній катедрі св. Патрика стемфордський Владика Української Католицької Церкви Преосв. Кир Амврозій Сенишин минулої суботи, 18-го березня перед полуднем. Катедра у великій мірі була виповнена вірними, українцями і американцями. Архиєрейська Служба Божа була відправлена в приявності кардинала Ф. Спелмана, а єпископ Ґріффін виголосив проповідь, згадуючи богобоязливий український нарід та його терпіння. Богослуження було відправлене в 15-ту річницю брутального знищення Української Католицької Церкви в Україні безбожним комуно-московським окупантом. Співав хор семинаристів, студентів коледжу св. Василія, що його вишколює сестра Андрея, ПБМ, а диригував студент Бумбар. Приявні на Богослуженні американці подивляли незрівняну красу українського обряду.

МОГУТНЬО РОЗГОРТАЄТЬСЯ АКЦІЯ ЗБІРКИ ФОНДІВ НА БУДОВУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ

Ню Йорк. — Започаткована з початком березня ц. р. акція збірки фондів на будову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні розгортається могутніми темпами та має всі вигляди на те, щоб перевищити всі, навіть найсміливіші, надії — інформують з Комітету Пам'ятника Шевченкові. В багатьох громадах збірка вже переводиться та дає надсподівані результати, інші громади роблять останні приготування до такої збірки. Збірщики фондів, згідно з одержаними інформаціями, зустрічають в більшості повне розуміння ваги справи серед усіх прошарків нашої суспільности, і серед нових поселенців і серед давніших іміґрантів та народжених в Америці їхніх дітей та внуків. Часто трапляються хвилюючі докази відданости Шевченковим ідеям та безприкладної пошани до пам'яті Кобзаря.

Широко розгортається акцію збірки фондів зокрема в таких містах, як Ню Йорк, Филаделфія, Шикаґо, Дітройт, Клівленд та в цілому ряді менших громад, прикладних своєю жертвенністю. Із Филаделфії інформують, що впродовж попереднього тижня збіркова акція принесла кругло $ 4.000, не враховуючи в це пожертву $ 1.000 із каси „Провидіння" та $ 200 від централі Союзу Українок Америки. Пожертви централь, згідно з рішенням Комітету Пам'ятника Шевченкові, не можуть іти на рахунок тих громад, у яких ці централі мають свої головні приміщення, а тільки безпосередньо до Крайового Комітету. Тим то і тих $ 5.000, що їх пожертвував зі своєї каси УНСоюз не можуть йти на рахунок цієї громади, хоч на її рахунок будуть вписані пожертви поодиноких урядовців УНСоюзу чи „Свободи". Те саме відноситься до „Провидіння" у Филаделфії, УРСоюзу у Скрентоні та „Народної Помочі" у Питсбурґу, як і всіх інших центральних організацій. Із більших пожертв у Филаделфії, крім згаданих уже в повідомленні про пожертви урядовців „Провидіння" та „Америки": 42-ий Відділ СУА пожертвував $ 100, а його члени $ 50, Українська Громада при 23-ій вулиці $ 100, члени її Управи $ 160, Ілько Журжа $ 200, д-р Вол. Галан $ 100, д-р Еміль Гарасим $ 100, Роман Карбівник $ 100, Іван Одежинський $ 100, М. Ковальчин („Полтавка") $ 100, Відділ УНС „Мир" $ 50 та Станиця Б-тва Дивізійників $ 50, Наталія-Котович $ 50, а інж. Іван Черник і д-р Іван Скальпчук по $ 30; по $25 жертвували: проф. Петро Ме-

(Продовження на стр. 4-ій)

П-НІ МАРІЯ ЛИСОГІР СПІВАЛА „СОНЦЕ ЗАХОДИТЬ" ГАЙВОРОНСЬКОГО

У друкованих програмах Шевченківського концерту в Карнеґі Голл в Ню Йорку минулої неділі помилково подано, що п-ні Марія Лисогір відспівала композицію Печеніги-Углицького до слів Т. Шевченка „Сонце заходить". Цю помилку за програмкою повторила „Свобода" у своєму звідомленні з концерту в попередньому числі. Тим часом, п-ні Лисогір співала „Сонце заходить" у композиції відомого нашого стрілецького трубадура, покійного композитора Михайла Гайворонського.

ЗДА витратили на допомогу закордонові $85.8 більйона

Вашинґтон. — Від закінчення другої світової війни ЗДА витратили на закордонну допомогу повищу суму $85,800,000,000. Цими грішми допомагали ЗДА своїм союзникам, приятелям і колишнім ворогам. З цієї великої суми $60,400,000,000 пішли на економічну допомогу, а решта на розбудову збройних сил для оборони проти комуністичної загрози. За американські фонди будували греблі і гідроелектрівні, купували харчі на виживлення голодного населення, відбудовували знищені фабрики, розбудовували комунікацію та поліпшували рільничу продукцію. Але тепер ЗДА не можуть самі нести того великого і непосильного тягару допомоги закордонові. І тому президент Кеннеді в своїм зверненні в Конґресі про Стан Унії заявив, що і інші країни, які вже розбудували свої економіки, мусять взяти участь в розбудові економік країн, що є недорозвинені. Кеннеді проєктує, щоб заснувати окрему аґенцію, до якої вплачували б свої внески всі ті держави, які можуть це зробити.

Плянують збудувати „всюдихід" для армії

Ню Йорк. — Армійська лябораторія звернулася з замовленням до професора Мишиґенського університету Джозефа Е. Шиґлі, щоб він старався запроєктувати таку машину, яка могла б ходити по нагорбах, скелях і океанах, куди не може дістатися звичайний танк. Цей „всюдихід" не мав би коліс, тільки щось у формі ніг, які могли б ставати в ями, або обминати перешкоди, посуваючися вперед зі швидкістю 10-ох миль на годину. Ця машина мала б мати 16 „ніг", тонкі внизу і в ній сиділа б людина, що керувала б. Професор Шиґлі заявив, що найбільшою трудністю при побудові цієї машини, — це конструкція „ніг" цього механізму, бо ноги мусіли б підніматися вгору, щоб зробити крок, а це доволі важко зробити. На рівному терені ця машина могла б робити по 40-50 миль на годину.

В АМЕРИЦІ

● **В понеділок, 20-го березня** на Північній Півкулі почалася астрономічна весна. Це сталось о годині 3:32 по полудні, коли сонце стояло над рівником, і коли було так зване весняне рівнодення. Хоч вночі з неділі на понеділок був приморозок в околицях Ню Йорку, то відділ американських скавтів під час прогулянки в околиці Валгаллі в стейті Ню Йорк знайшов кульбабу, що зацвіла і так звану скунсову капусту, що має свідчити про те, що таки весна прийшла не тільки астрономічна, але і фактична.

● **Департамент торгівлі** стверджує, що в лютому цього року особисті прибутки американців зменшились, як це було і в 3-ох попередніх місяцях, і становили $405.900.000.000 в річному відношенні, — на $700,000,000 менше, як в січні ц. р. Департамент праці повідомляє, що в тижні, який скінчився 4-го березня ц. р., число безробітних зменшилося на 62,300 осіб. Це сталося тому, що почалися вже праці в полі.

ПРЕМ'ЄР КАНАДИ ВИСЛОВЛЮЄ ПРИЗНАННЯ УКРАЇНЦЯМ ЗА ПАМ'ЯТНИК ШЕВЧЕНКОВІ — КУК ЗАКЛИКАЄ ПРИГОТОВЛЯТИСЬ ДО ВРОЧИСТОСТЕЙ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА

Оттава, Канада. — Прем'єр Канади Джан Діфенбейкер назвав „дуже похвальними" заходи українців Канади для вшанування Тараса Шевченка у сторіччя його смерти двигненням йому пам'ятника на площі манітобської леґіслятури у Вінніпеґу. У своєму спеціяльному зверненні, виданому з нагоди 100-річчя смерти Тараса Шевченка та 70-річчя українського поселення в Канаді, прем'єр Джан Діфенбейкер заявляє: „Минає століття від смерти Тараса Шевченка, великого українського поета, і це дуже похвальне, що в його честь буде стояти пам'ятник на площі Манітобської леґіслятури. Він, як поет, не лише, збагатив літературу свого народу, але зродив у народі надію на визволення. Він змагався за краще для свого народу й одночасно того самого він бажав для всіх поневолених, у цілому світі. У цьому році припадає також 70-ліття українського поселення в Канаді. Праця і посвята українських піонерів на західних преріях багато причинилися до розвитку Канади й вклад, що його зробили вони й їх діти до економічного, культурного й публічного життя Канади, заслуговує на вирізнення. З нагоди обидвох визначних роковин мені приємно переслати від уряду Канади сердечний привіт і найкращі побажання для всіх демократичних українських організацій і для канадійців українського походження". Рівночасно Комітет Українців Канади звернувся із закликом до громадян, щоб вони вже тепер приготовлялись до врочистостей, зв'язаних із відкриттям пам'ятника Тарасові Шевченкові в Вінніпеґу в днях 8 і 9-го липня ц. р. У заклику КУ Канади сказано: „Бог благословив труди та працю перших українських поселенців у Канаді. Вони добилися в Канаді не лише матеріяльного добробуту, але й задержали свою українську віру й традицію. Сімдесятиріччя українського поселення в Канаді в цьому році зустрічається з сотими роковинами смерти Тараса Шевченка. Тарас Шевченко для всіх українців близький і дорогий. Своїм словом накреслив він шлях, по якому повинен вести життя український народ, щоб задержати людську гідність, щоб чужі люди його шанували та щоб пов'язати в один нерозривний історичний ланцюг українські покоління — живих, мертвих і ненароджених дітей України в Україні й поза Україною. Символом того, що українці Канади бажають жити так як Шевченко навчав, буде пам'ятник на гарній і репрезентативній площі Манітобської леґіслятури. Його будують українці Канади своїми щирими пожертвами. Відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові, получене з Всенародним Крайовим Здвигом, відбудеться в цьому році, 8 і 9 липня. Підготовляймось зустріти ці великі дні в свідомості нашого наближення до Шевченка, з чистим серцем і добрими намірами. Склонім у пошані й любові наші голови перед великим духом Шевченка й під час цьогорічних обходів приречім собі в радості й смутку бути поблизу нього. Хай запанує між нами безсмертний дух Шевченка! Хай він веде нас до тих вершин, на яких є здійснення його заповіту!"

ЗДА й Англія передбачають саботування Москвою Женевської конференції

Женева. — У вівторок 21 березня ц. р. почалась знову у Женеві конференція ЗДА, Англії і Совєтського Союзу в справі припинення дальших атомових експериментів. Ця конференція почалась 31-го жовтня 1958 року й була кількакратно перериванa. Теперішнє перше засідання — це насправді вже 274-те засідання від часу, як почалась та конференція. Речником З'єдинених Держав і Англії буде тепер Артур Дін, нюйоркський адвокат, який проте довгі роки перевів на різних дипломатичних становищах і був головним американським делеґатом у затяжних переговорах про перемир'я з китайськими комуністами у Панмунджоні в Кореї. Напередодні цієї нової серії засідань Женевської конференції, авторитетні західні коментатори передбачають, що Москва вживатиме тактики зволікання і протягання конференції. Хрущов буцім-то хоче получити справу атомових дослідів із загальною проблемою міжнародного розброєння, арґументуючи, що коли б тепер окремим договором між ЗДА, Англією і ССР припинено їхні атомові досліди, то цей договір не мав би практичної вартости, тому що Франція могла б не приєднатися до нього і продовжувати власні атомові експерименти, з яких користав би ввесь Захід.

Кардинал Вишинський таврує польських комуністів за акцію проти Церкви

Варшава. — Кардинал Стефан Вишинський, у проповіді в соборі св. Яна з нагоди з'їзду польських лікарів та теперішнього великопосного часу, гостро натаврував кампанію, що її керівні польські комуністичні кола ведуть проти віри і Церкви. Не називаючи за іменем комуно-польського диктатора Владислава Гомулки, кард. Вишинський різко полемізував з висловом Гомулки, наче б Церква у Польщі не зазнавала ніякого переслідування, а всі труднощі між Церквою і комуністичним режимом виринали внаслідку „диктату" від Ватикану. Кардинал Вишинський вичислив 20 існуючих у Польщі під опікою і підтримкою офіційних чинників організацій, яких єдиною діяльністю є ширення атеїзму, індиферизму та матеріялістичного світогляду й розбивання єдности Церкви. Польський кардинал запитував, як інакше назвати таку політику уряду, як не боротьбою проти Церкви. Він цитував святе Письмо, що чоловік не живе одним тільки хлібом, та рішуче опрокидував закид, наче б попередній чи теперішній Папа, з якими він, кардинал Вишинський, багатократно бачився і розмовляв, давали будь-які інші доручення ієрархії Церкви в Польщі, як тільки те одно, щоб та ієрархія сама вирішувала, як вона має найдоцільніше і найкраще берегти інтересів Церкви, її вірних і духовенства.

Кардинал Ст. Вишинський

ЗДА РІШЕНІ ДОПОМОГТИ ЛЯОСОВІ, РИСКУЮЧИ ВІЙНУ

Вашинґтон. — През. Кеннеді рішився енерґійно допомогти леґальному урядові Ляосу, щоб ніяк не допустити до перемоги комуністів, дармащо американська інтервенція може спричинити поширення воєнної пожежі — повідомляють американські газети, коментуючи останні наради у Білому Домі. В минулий понеділок 20 ц. м. відбулась під проводом през. Кеннеді нарада, в якій взяли участь секретар оборони Роберт МекНамара, заступник державного секретаря Честер Бовлс, асистент державного секретаря для далекосхідних справ Ґрагам Персонс, шеф морських операцій адмірал Арлі Бирке, асистент Президента для справ крайової безпеки МекДжордж Банді і його заступник Волт Ростов. Наради у тому самому чи може й поширеному складі будуть продовжуватися після повороту з Каліфорнії державного секретаря Діна Раска. През. Кеннеді скликав ту нараду після того, як з Ляосу наспіли нові алярмуючі вістки про дальший поступ комуністичних військ в напрямку на столицю Ляосу Вієнціян і столицю короля Люанґ Прабанґ. Під час 5-годинної конференції з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком в минулу суботу державний секретар Дін Раск намагався переконати свого розмовця, що ЗДА беруть якнайповажніше свої два рішення: перетворити Ляос у дійсно невтральну країну без ніяких закордонних військових баз, але з повною власною державною незалежністю, та що ЗДА не допустять до того, щоб в Ляосі перемогли комуністи, які розпоряджають там поважною військовою силою завдяки допомозі від Совєтського Союзу та Південного В'єтнаму, що в свою чергу користується допомогою від комуністичного Китаю. Громико *буцім-то обмежився до заяви,* що він передасть все почуте Хрущову, але останній військовий наступ ляоських комуністів і виявлена ними перевага людьми та зброєю доказують, що Москва не припинила своєї активної допомоги ляоським комуністам, яку почала вести на велику міру летунськими транспортами почавши від грудня минулого року.

Расистського прем'єра Верверда вітали, як тріюмфатора

Йоганнесбурґ. — Яких 35.000 — 50.000 народу, виключно тільки білі мешканці столиці Південно - Африканського Союзу, вийшли назустріч прем'єрові Гендрікові Ферврдові і його міністрові закордонних справ Ерікові Люв, як вони вернулись в минулий понеділок літаком з Лондону, де вони проголосили виступлення країни з Британського Коммонвелту. Коли вони появились у дверях літака, то оркестра заграла державний гимн, а гармати віддали 25 стрілів. Представники політичних і громадських білих організацій витали Верверда, як „лідера білих людей не тільки Південної Африки, але й цілого світу". Сам Верверд у промові на летовищі пояснював, що він не міг дозволити, щоб азійсько-африканські кольорові країни, члени Британського Коммонвелту, приписували собі право критикувати біло - расистську політику в Південній Африці. *Теперішній Коммонвелт не є — казав він — давнішим Коммонвелтом і тому нічого діяти там Південній Африці.* Юрби чорних автохтонів придивлялися збоку тій півторигодинній параді на летовищі в Йоганнесбурґу. Проте та парада не закінчилася мирно, бо гурти білих боївкарів кинулись бити чорних і счинився заколот. В цілому краю поліція виарештувала напередодні повороту Верверда кільканадцятьох муринських проводирів.

Португалія признає вже незабаром автономію Анґолі й Мозамбікові

Люанда, Анґоля. — Португальський уряд приготовляє важливі конституційні зміни для своїх двох африканських посілостей — Анґолі і Мозамбіку. Обидві ці африканські країни, які перебувають досі на становищі колоній, мають одержати вже незабаром економічну, фінансову і адміністративну автономію. Має статися це найближчими вже тижнями, хоч точна дата ще не встановлена. Приводом до зміни політики Португалії у відношенні до своїх африканських посілостей стали започатковані з причини расової дискримінації бурхливі заворушення в Анґолі, що відбулися 3 і 10 лютого і потім 15 і 16 березня ц. р. Ці заворушення звернули увагу світу на Анґолю і стали приводом до атак на португальський колоніяльний режим і до заініційованої деякими афро-азійськими державами на терені ОН акції в цій справі і вимог засудити Португалію за вдержування і толеровану нею расову дискримінацію в Анґолі. Ці атаки примусили уряд португальського диктатора Салязара до започаткування деяких конституційних реформ у своїх африканських посілостях, що мали б виявити у наданні Анґолі і Мозамбікові частинної автономії. Згідно із запляннованими змінами, кожною із цих територій мав би управляти замість дотеперішнього генерального губернатора окремий міністер, як член португальського уряду. Оборона і закордонні взаємини Анґолі і Мозамбіку залишилися б покищо за Португалією, з тим, що згодом і ці функції мали б перейти на місцеві самоуправи.

У СВІТІ

● **Австралійська** адміністрація в Новій Ґвінеї зробила перший крок на заведення там автономії. Плем'я папуасів вперше голосувало у виборах шістьох додаткових делеґатів до дотеперішньої 37-членної Законодатної Ради, як дорадчого органу для австралійського уряду в справах Нової Ґвінеї. Нова Ґвінея не приносить ніяких матеріяльних користей Австралії, яка докладає до неї фінансово, але Нова Зеляндія є наче брамою до Австралії і тому має величезне стратеґічне значення.

● **Мойсе Чомбе,** президент конґолійської провінції Катанґи що його большевики постійно лають, як „колоніяльного лакея бельґійців", одверто заявив, що без бельґійських та взагалі європейських фахівців і дорадників - адміністраторів в названій провінції настав би такий сам хаос, як у провінціях Орієнталь і Ківу, де прокомуністичний режим Люмумби - Ґізенґи прогнав був усіх бельґійців.

● **Південно - африканський прем'єр** Гендрік Верверд, який проголосив виступлення Південно - Африканського Союзу з Британського Коммонвелту внаслідку критикування його расової політики іншими державами Коммонвелту, заявив, що він передбачує розвал Британського Коммонвелту. Зате інші прем'єри Коммонвелту й лідер англійських соціялістів Гю Гейтскелл заявили, що вони, навпаки, сподіваються, бо Британський Коммонвелт буде тепер сильніший та переживе расову політику африканців.

● **В Сеулі,** столиці Південної Кореї, арештовано 21 комуністичних шпигунів - аґентів, які займались організуванням комуністичних підривно - терористичних ячейок на всьому терені Південної Кореї.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Даремна зустріч

Коли б у нормальних часах два міністри закордонних справ провели 5-годинну конференцію в гурті своїх найближчих співробітників і на спільному обіді й спільно позували фотографам з усміхненими обличчями, то це був би очевидний знак, що лагодження розбіжностей між двома країнами, які вони репрезентують, — на найкращому шляху. Але в тому й річ, що живемо в часах анормальних, в яких не зобов'язують ані прийняті норми міжнародної співпраці, ані засади логіки. Тому 5-годинна конференція, яку минулої суботи провели у Вашингтоні державний секретар Дін Раск з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком, не стала політичною сенсацією. Ніхто не здивувався, що після неї не проголошено ніякого офіційного комунікату, бо не було про що.

За газетними інформаціями, на отій Вашингтонській конференції порушувано багато справ з репертуару холодної війни, але головними темами були нібито проблеми міжнародного роззброєння, Ляосу і Конга. У першій і найважливішій з цих трьох справ нібито осягнено тільки суто формальне порозуміння, підготовлене листом президента Кеннеді до Хрущова і розмовою амбасадора ЗДА в Москві Люелина Томпсона з Хрущовим 9 ц. м., що нова конференція в справі міжнародного роззброєння має початися 1-го серпня в Женеві, але ще в невідомому складі учасників. Справу Ляосу президент Кеннеді буцімто вважає за пробний камінь доброї волі Хрущова до дійсного „відпруження" атмосфери. Ця „добра воля" покищо виявляється масовими доставами совєтської зброї партизанам в Ляосі та мобілізацією всіх допоміжних їм засобів, щоб — при одночасному затягуванні справи переговорів — поставити світ перед доконаним фактом захоплення комуністами цілого Ляосу або бодай більшої його частини. „Добра воля" Москви у відношенні до Конга виявляється в дальшому під'юджуванні її ставленця Антуана Гізенґи, диктаторського правителя в двох конґолійських провінціях.

Конференція між представниками ЗДА й СССР могла б тривати не 5, а 50 чи 100 годин і проходити не тільки на міністерському, а й на „верщиному" рівні, і все одно вона не мала б ніякого позитивного висліду. Західні державні мужі виходять із засновку, що Хрущову потрібні якісь докази успіхів його тактики співіснування, якими він міг би похвалитися на 22-му з'їзді компартії в СССР, що відбудеться в жовтні, — що Совєтам потрібна нова „передишка" в закордонно - політичній ділянці з уваги на внутрішні труднощі і що деяке поле для західніх дипломатичних маневрів відкриває нібито ривалізація між Москвою і Пейпінгом. В таких обрахунках на буцімто пригожу теперішню коньюнктуру для нової серії розмов з большевиками не береться під увагу найважливішого моменту: співіснування в большевицькому розумінні є лише тактикою для легшого, бо безкровними засобами, осягнення цілей комунізму — отож не може бути жадного порозуміння з Москвою в будь-якій дійсно поважній справі, яке не було б капітуляцією Заходу.

Знамениті завваги до цієї проблеми зробив у своєму недільному виступі на Шевченківському концерті в Карнеґі Голл, в Ню Йорку, сенатор Джекоб Джевітс. Він ствердив, що поки існує нерозв'язана проблема уярмлених народів в Середній і Східній Европі — не може бути тривкого миру. І він рішуче заперечив доцільність промовчування та відсування в тінь так званих дразливих проблем в ім'я розмов з Москвою. Навпаки, сказав сенатор Джевітс, треба на кожному кроці ставити на денний порядок ті справи, пригадуючи Москві, що світ їх не забув. Якщо такий принцип був би прийнятий за основу офіційної політики у Вашингтоні, Лондоні, Парижі, Римі й Бонні, то світова ситуація була б куди кращою.

Наукова виміна і дезінформація

У п'ятницю 17-го березня ц. р. представники Ради Американських Наукових Т-риств підписали в Москві з совєтськими офіційними чинниками договір про виміну науковцями, доповідями, семінарами і дослідними програмами в ділянці гуманістичних і суспільних наук. Цим договором поширено існуючу наукову виміну в ділянках фізики й інших технічних наук, репрезентованих, з одного боку, Національною Академією Наук ЗДА, а з другого — Академією Наук СССР. Реалізація його постанов щодо виміни видатних науковців і дослідників в галузях літератури, історії, права, економіки і театральної критики має початися з вереснем 1961 року, з тим, що кожна із цих країн обміняється 5-ма своїми науковцями на час від трьох до десятьох місяців.

Підписання договору відбулося після довших підготовних заходів, зустрічей і конференцій, що їх вели з американського боку відомий експерт в совєтських справах, голова Т-ва Наукових Дослідів і директор департаменту студій в офіційній Раді зовнішньо - політичних взаємин проф. д-р Філіп. Е. Мозлі і голова Ради Американських Наукових Т-риств д-р Фредерік Буркгардт. Метою поширення наукової виміни мало б бути докладніше вивчення стану і досягнень науки в обидвох країнах, а водночас із цим уможливлення взаємного зрозуміння і підготова реальних підстав для мирного співіснування обох країн. По цій лінії мало б іти й скасування американським урядом поштових обмежень для совєтської й іншої комуністичної пропагандивної літератури.

Таке цілеспрямування підписаного договору підкреслюють і погляди проф. Мозлі на справу американсько - совєтських взаємин, висловлені ним у статті, надрукованій у журналі „Форін Афферс". У цій статті проф. Мозлі закликає реально трактувати ролю і престиж совєтського диктатора Нікіти Хрущова і не вірити надто в повідомлення про якісь розбіжності між Хрущовим і іншими членами совєтського „колективного керівництва". На думку проф. Мозлі, ніяких розбіжностей в Москві немає, і він вважає навіть, що ці вістки зумисне поширюють совєтські дипломати, щоб добитися від Заходу усяких односторонніх концесій. На підставі дослідження совєтської дійсности, проф. Мозлі переконаний, що позиція Нікіти Хрущова в СССР під теперішню пору куди міцніша, як мав її свого часу Сталін, і що Хрущов досягнув таких вершин популярности, яких ніколи не мав його попередник. Все це мало б свідчити не тільки про стабільність позиції Хрущова, але й про стабільність совєтського режиму і про монолітність його влади.

Базуючись на такій оцінці силових факторів у Совєтському Союзі, Мозлі перестерігає американський уряд, щоб він не покладав надій на сповидні слабості совєтського режиму і якісь настрої невдоволення в СССР. Шептана пропаганда, ведена в тому дусі, — згідно з його поглядом — може бути зумисною дезорієнтацією і навіть пасткою, приготованою на використання легковірности Заходу.

Наскільки погляди проф. Мозлі відповідають дійсності і наскільки вони виправдують започатковані ним заходи для поширення культурної виміни між обидвома країнами — покаже майбутнє. На цьому місці випадає хіба пригадати, що престиж Сталіна був безапеляційний і дуже високий в останніх місяцях його життя, а завалився він раптом і безславно з моментом його смерти. Можливість такого звороту не виключена й у випадку Хрущова, і тоді світ буде заскочений раптовою й незрозумілою для експертів у совєтських справах дехрущовізацією і боротьбою з культом Хрущова, який досягає вже карикатурних розмірів.

ВЕЛИКІ ДЕБАТИ В НІМЕЦЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

Мюнхен. — Минулого тижня відбулися жваві дискусії в парляменті Західньої Німеччини. Причиною для цього був запропонований урядом бюджет на біжучий рік. Опозиція виконувала свою основну повинність і, як звичайно, до теми державного бюджету прилучала в дискусії інші проблеми господарського і політичного характеру. Саме перед дебатами уряд Аденауера видав розпорядок про підвищення курсу німецької марки на 4.75%. Це значить, що за долар платитимуть тепер не 4 марки і 20 пфенігів, а тільки 4. В рівному відношенні підвищується ціна німецької марки і супроти інших валют. Уряд Західньої Німеччини пояснює цю ревальвацію марки бажанням підвищити купівельну вартість німецьких грошей і забезпечити стабільність цін у Німеччині. Таким чином Німеччина може діставати сировину і різні інші товари на 5% дешевше, але, з другого боку, німецькі фабрикати в інших країнах подорожчають. Отже експорт німецьких виробів за кордон дещо загальмується.

Уряд канцлера Аденауера мав неприємність політичного характеру в державному суді Німецької Федеративної Республіки. Суд відкинув, як незаконне, рішення Аденауера створити у Бонні центральну телевізійну стацію, яка була б під впливом уряду. Для цього Аденауер зорганізував Товариство з обмеженою порукою, з участю міністра юстиції. Критики зазначили, що цим самим Аденауер підписав умову про створення телевізійного центру сам з собою... Державний суд визнав цю умову за неконституційну. Уважають, що Аденауер мав на думці використати урядову телевізію на вибори до парляменту, що мають відбутися восени 1961-го року.

Дебати у зв'язку з державним бюджетом проходили у великій мірі під знаком недалеких виборів. Опозиційні партії робили урядові різні закиди з минулого й сучасного, на ці закиди відповідали члени урядової партії і сам прем'єр - міністер. Він мусів навіть скласти окрему заяву перед парляментом, що була викликана полемікою в пресі у справі берлінського бурмістра В. Брандта, кандидата соціял - демократичної партії на прем'єра. Противники В. Брандта виступили проти нього з обвинуваченням, мовляв, він, як еміґрант під час другої світової війни, вів у Норвегії шкідливу для німецького народу роботу. В. Брандт довів, що цитати з його книжок про режим Гітлера, виданих у Норвегії, були в деяких німецьких газетах сфальшовані. Брандт документально доказав, що він був позбавлений німецького громадянства рішенням міністерства Гітлера і, щоб бути корисним для своєї країни, прийняв норвезьке громадянство. Вернувшися до Німеччини в 1945 році, Брандт відновив своє німецьке громадянство. На домагання опозиції прем'єр Аденауер ствердив у своїй промові перед парляментом, що діяльність німецьких борців проти режиму Гітлера — еміґрантів і учасників внутрішнього спротиву — не може бути визнана, як шкідлива для німецького народу. До цього він додав порівняння: в совєтській зоні Німеччини йде боротьба проти диктаторського режиму Ульбріхта. Одні ведуть спротив, лишаючись на місці, другі — покидають територію так званої Німецької демократичної республіки, ідуть на еміґрацію, в надії, що допоможуть боротьбі за визволення. З цього не можна робити висновку, що ці люди шкодять німецькому народові.

Лиховісна тінь Айхмана, організатора винищення мільйонів жидів, стояла над дискусіями в парляменті. Учасники дискусії зазначали, що демагогічний клич, кинутий у пресі — „ні Айхман, ні Брандт" не служить інтересам Німеччини. Кожний, хто виступав активно проти режиму Гітлера, діяв на користь Німеччини.

П. С.

БУДІВЕЛЬНА ПРОБЛЕМА

Минулого тижня президент Кеннеді переслав Конґресові звернення, в якому закликав його, членів ухвалити в якнайскоршому часі новий мешканевий законопроєкт. Президент пропонує Конґресові ухвалити законопроєкт, який коштував би федеральній скарбниці в найближчих кількох роках коло $3.5 більйона і дозволив би в значній мірі розв'язати мешканеву проблему в американських містах.

В загальному Президент плянує змінити теперішній вигляд міст, усунувши з них так звані нетри (slums). Кеннеді хоче поліпшити мешканеві відносини найбіднішої частини населення і тих американських громадян, які не можуть побудувати собі відповідних мешкань без сторонньої допомоги. Здійснювання широкої будівельної програми, на думку Президента, приспішило б ріст економіки, яка тепер перебуває в стані депресії.

Справа поліпшення мешканевих відносин в ЗДА — не нова. Ще в 1949 році Конґрес заявився був за те, щоб „створити пристойні мешкання серед гідного оточення для всіх американських родин". Від того часу в цій ділянці зроблено значний поступ, але мешканева проблема ще й досі не розв'язана: 14 мільйонів американських родин живуть в невідповідних мешканнях в порівнянні з тим стандартом, який повинен бути в цілій країні, а 39 мільйонів родин можуть опинитися у згаданих вище міських нетрах.

Швидкий зріст населення ЗДА вимагає прискорення реалізації мешканевої програми. За 15 років населення цієї країни має збільшитися до 235 мільйонів, а в 2.000-му році воно може дійти до 300 мільйонів. Більшість людей із цього приросту житиме на передмістях великих міст або в їх околицях. І тому вже тепер треба класти підвалини під ті великі міські громади.

Розбудова міст поглинає щороку коло мільйона квадратових миль площі. Заможніші мешканці великих міст втікають на передмістя або й поза міста. Внаслідок цієї втечі заможнього міського населення зменшується рух в крамницях. Великі міста втрачають своє населення ще й тому, що численні промислові фірми залишають їх, переносячи свої підприємства на периферію.

Президент Кеннеді заявив, що уряд не може з байдужістю на це дивитися, і тому поставив собі таку ціль в цій ділянці: 1) Відновити міста і запевнити їм здоровий розвиток, щоб вони дійсно могли бути центрами великих метрополій, що так швидко зростають; 2) створити гідні мешкання для всіх американців; 3) заохотити будівельний промисл, який працює з повним успіхом, щоб він і надалі був головною пружиною в загальному рості економіки і добробуту.

Будівельний промисл — найбільше джерело затруднення. Видатки на будову мешкань становлять у ЗДА 30% усіх інвестицій. Будівельний промисл зуживає більше приватного кредиту, як будь-який інший сектор економіки. Від нього залежить розвиток численних інших галузей промисловости.

Минулого року рух в будівельному промислі зменшився і внаслідок цього на кінець 1960 року один будівельний робітник на кожних шістьох залишився без праці. Це спричинило те, що заготівля будівельного дерева впала більше як на 2 більйони кубічних стіп, а продукція дахових матеріялів — майже на 300 мільйонів квадратових стіп.

У ЗДА є 8 мільйонів родин з річним прибутком меншим як $2.500 і 7 мільйонів із прибутком від $2.500 до 4.000. Крім того серед 10 мільйонів самітних осіб майже половина має річного прибутку менше як $1.500. Одна третина із 6 мільйонів кольорового населення живе в мешканнях, що є нижчі від стандартного рівня. Щороку число осіб у віці понад 65 років збільшується на 500.000, і треба подбати для них про нові приміщення. Перед кінцем цієї декади, значить перед 1970-им роком, треба збудувати принаймні 2 мільйони мешкань, щоб мали де мешкати нові молоді подружжя.

„Щоб виконати наші зобов'язання в цій ділянці, я рекомендую Конґресові цю програму і прошу — негайно її розглянути й ухвалити"

Доля цієї програми в руках Конґресу.

ВІРНІСТЬ

Як джерело холодної води
У спеку дня є для людей
лікарством,
Так само зрада
близького єства
Може принести
невідкличність смерти.
В піснях веселих
ніжний перелив
І в полі стрибунців
прихмільний трунок,
Мов звір'я дикого
у джунґлях рев
Образа стане,
як утратиш вірність.
Заб'ється серце гнівно
у грудях
І той, кого постигне
зрада друга,
Залишить все і відлетить,
мов птах
З гнізда, якого
доторклась людина.

ВАЛЕНТИНА ПІНОВА

Шикаґо, 1960 р.

І. Вовчук

РЕФОРМА 1861 Р. — ПРОВІСНИК КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

(I)

„Укажи мне такую обитель...
Где бы сеятель наш и
хранитель,
Где бы русский мужик
не стонал..."
(Н. Некрасов)

Століття реформи, яку російські публіцисти називають великою, збіглося з черговою „реформою" в КПСС. Збіг, очевидно, припадковий, але не припадковим є те, що сільське господарство ні після реформи 1861 р., ні після всіх большевицьких реформ не виходило із стану кризи. Торік, за кілька місяців до святкування сторіччя реформи, большевики на 21-му з'їзді мусіли признати, що усуспільнене й удержавлене господарство не виконує своїх завдань. Машин в ньому стає більше, а хліба не більшає. Хоч в колгоспах і радгоспах працює майже половина населення імперії, продуктивність праці в них така, що врожаїв ледве вистачає, щоб забезпечити потреби всього населення. А потреби ті далеко нижчі, як в країнах Заходу, тим більше Америки.

Навколо реформи зчинила російська еміґрація величезний шум. Святкування її уважається „за празник правди Божої, празник русской державы, празник імперії..." Все те, крім Божої правди, мабуть правда. Дехто з завзятих публіцистів бачить у реформі „розвиток християнського гуманізму, людської свободи". Що більше, бачить в ній „збіг з американською Деклярацією Незалежности". Хоч ті, що б'ють у ЗДА в барабани імперського єдинодержавія, знають добре, що маніфест написаний Митрополитом Філаретом і підписаний „царем - Освободителем", нічого спільного не має ні з духом, ні з заложеннями Деклярації Незалежности. Ідейні засади, історичне тло їхні діяметрально протилежні, взаємозаперечуючі. В американському випадку молода нація, скинувши колоніяльні пута і відокремившись від англійської метрополії, задеклярувала природне право всіх націй на незалежність. В Росії, тодішній тюрмі народів, після поразки в Кримській війні, царський уряд, побоюючись „вогняних півнів" у поміщицьких садибах і дбаючи про цілість імперії, змушений був дати куцу волю. Бо, як висловився Александр II у травні 1856 року перед представниками дворянства, „краще скасувати кріпосне право зверху, ніж діждатися того часу, як його завалять знизу".

Кілька слів про історичне тло реформи. За визначенням історика Ключевського, „кріпосне право на селян і дворових людей, тобто на їхні особи, існувало в Росії понад 300 років". Про жорстокість того права, яке отоварювало найчисленнішу частину населення, позбавляло селян права розпоряджатися собою, написано багато в російській і українській літературах. На Україні кріпосницькі відносини були узаконені 1783 р., після скасування гетьманщини і козацького ордену — Січі. Ліквідація гетьманщини облегшила Москві запровадження кріпацьких відносин, але значна частина українського населення, пов'язана з козацтвом, залишилася поза кріпацтвом, як окремий стан козаків, до революції 1917-го року. Гетьманщина залишила глибокі сліди в українському національному житті. Навіть куплене Катериною за щедрі московські пряники і титули українське творянство, хоч і служило вірою і правдою російській державі, — мріяло про колишню українську свободу за незалежности державної, а потім автономії. Кирило - Методіївське Братство було першою спробою організованого відновлення втраченої свободи і незалежности.

В часи реформи, ще не закінчивши завоювання Кавказу, Москва розгорнула широкий наступ на Середню Азію. Немалого клопоту завдала і Польща, з її протиімперським повстанням. Зовнішню політику імперського уряду до завойованих народів в ті часи найкраще характеризує листування Александра II з його братом Константином, що був посланий для втихомирення Польщі. В інструкції до брата Александр II ставив головним завданням „відновити законний порядок" так, щоб „Царство Польське в теперішніх його кордонах залишилось навіки здобутком Росії". І в тій же інструкції цар попереджував брата, що про якусь конституцію не може бути й мови, бо „погодитись на те, значило б відмовитись від Польщі і признати її незалежність з усіма згубними наслідками для Росії, цебто відділенням від неї (Росії — І. В.) всього того, що колись було завойоване Польщею і що польські патріоти вважають своїм здобутком" („Дела и Дни" — 1920). Україну під час реформи „нагороджено" горезвісним валуєвським указом з 1863 р., в якому сказано, що „никакого особенного малороссийского языка не было, нет і быть не может".

Цих кілька слів вставлено за те, щоб вказати на безпідставність російської публіцистики, яка ставить знак рівнання між Деклярацією Незалежности і куцою реформою, що стала провісником, а то й дороговказом для большевицького законодавства про колективізацію. На правно - етичних засадах царської реформи большевики перевели ще більшу реформу колективізації.

Кілька слів про підготовчу працю до реформи. Вже на коронації царя в Москві 1856 р. міністер внутрішніх справ Лонський, з доручення імператора, провів з предводителями дворянства переговори про роформу. Ті, замість ініціятиви, якої сподівалися від них, виявили спротив, вважаючи реформу небезпечною для держави. Тоді покликано особливий таємний комітет, який мав знайти такі способи переведення реформи, щоб вони, не зачіпаючи поміщицьких інтересів, дали якусь волю селянству. В чисельних матеріялах, видрукуваних в „Русской Старине" за 1897-98 рр. під заголовком „На зорі селянської волі", відчувається страх, що зруйнування засад кріпосницької системи „приведе до загибелі імперію". Дворянство, остерігаючи трон перед катастрофою, вказувало, що внаслідок реформи припиниться доплив хліба з „чорноземних областей" і скінчиться революцією, з якою „не впорається мільйонове військо".

Навколо реформи зчинився великий крик. Придворні ко-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Василь Маркусь

СЛІДАМИ КАРПАТСЬКОГО БЕРЕЗНЯ

(Нотатки до спогадів)

(1)

Чогось завжди маю враження, що спогади слід писати тільки з давно минулого, і що те, що відбувалось двадцять чи п'ятнадцять років тому, до спогадів ще не належить. В моїй уяві спогадами є те, що пережили інші, звичайно, старші. Часовою межею, поза яку важко перейти в писанні спогадів, є для мене період української національної революції або ще й підсовєтські відносини 1920-их і 30-их років. Якось важко погодитися з тим, щоб не такі ще давні 1940-ві роки, роки мого юнацького формування, роки нашого „Штурм унд Дранґу" належали до сфери спогадів. Вони в моїй уяві, як і, мабуть, в уяві моїх ровесників — жива дійсність, частка нашого сучасного, але аж ніяк історія. І, наперекір таким суб'єктивним почуванням, воно так не є. Події на Закарпатській Україні, про які хочу тут кинути жмут особистих думок і ремінісценцій, належать вже до історії, хоч залишаються такими близькими, немов вчорашні. Для об'єктивного спостерігача це вже закінчений період, бо — п'ятнадцять років тому на Закарпатті почалася нова дійсність, інші, сильно відмінні умови життя нашого народу.

Це далеко не значить, що ідейно перестали бути дійсними й живими для закарпатців події з березня 1939-го та наступних років; якраз навпаки, вони є джерелом і творчим побудником проти нового окупанта. Тільки що вони вже для нового покоління в Україні є історією.

На жаль, тієї історії — об'єктивної у формі спогадів, не пишуть, бо не можуть писати на Рідних Землях. Саме тому варто, якщо не інакше, то гато і про них говориться чагодах згадати оце недавнє минуле, зактуалізувати його в очах учасників та спопуляризувати.

Не про героїчні дні, вкриті славою і сумом, Карпатського Березня хочу розповісти. Про них вже і написано багато і про них говорится частіше і в першу чергу. Це цілком природньо і так воно повинно бути; це ж бо були дні бойового хрещення закарпатської вітки української нації. Я хочу присвятити цих кілька згадок тим подіям, які відбулися після березня 1939 року. І знову ж, це не є історія періоду угорської окупації, про що писав я деінде, а радше — кілька особистих ремінісценцій та думок про кілька років угорського панування на Закарпатті.

**

Чим були для нас, гімназистів між 14 і 17 роками життя, місяці автономного життя Карпатської України, боротьба карпатських січовиків проти угорських наїзників? Мені здається, що це було одне довге свято, дні і тижні великого духового піднесення, сподівань, глибоких переживань, свідомістю могутнього дозрівання одиниць і всього народу. Була це немов якась чарівна пісня, музика, в якій звучали нові, досі недіткнені струни. Велика весна народу, коли не думаєш про тверду дійсність, буденні труднощі, і небезпеки життя, а живеш мрією про ще краще завтра.

Угорська окупація, терористи і жандарми - „пір'яники", екзекуції борців за Срібну Землю, арешти і концтабори, взагалі терор проти всього українського, — все це було для нас величезним ударом, психологічним шоком. Якщо дехто з нас фізично і не потерпів у висліді окупації, зважаючи на вік і незаанґажованість у відкриту боротьбу проти наїзника, то все таки кожен переживав глибоку трагедію, як частку збірної народної трагедії.

Здається мені, що чим більше піднесений патос переживання щасливих радісних почуттів, тим глибший шок, що приходить у висліді радикально змінених подій, які вдаряють по причині цих переживань. Ми почувались розгубленими. Підкрадалася до нашої юнацької уяви думка, що все пропало, кінець нашої (в розумінні „закарпатської") України... Якщо хтось із нас і снував раніше великі пляни щодо особистого і збірного самовиявлення, щодо студій, праці з народом і для народу, можливостей вийти поза межі малого Закарпаття на широкий загальноукраїнський горизонт, то тепер все це було розбите.

Після перших днів переживань втрати близьких чи незнайомих, але рівнож близьких по справі людей, що загинули в ці трагічні дні і тижні, прийшла депресія. І я певний, що більшість з нас, тодішніх юнаків думала не про особисте, свої пляни, студії, але про долю народу, так немов би тоді вона одинока для нас існувала; свою долю і життя ми бачили тільки через суспільну призму. Нас турбувало, що буде з народом не як з фізичною субстанцією, але його українською суттю, що станеться з українським шкільництвом, культурним відродженням краю, його національним характером?

Наша юнацька, може й обмежена, але доволі обґрунтована орієнтація в політичних питаннях, не дозволяла нам бачити якихось можливостей для української справи в нових умовах. Угорський уряд був не лише проти української політичної влади, проти самостійности чи автономії Карпатської України, але й проти всякого, навіть культурницького українського руху. Будапешт намагався знищити всіляко українську „іриденту" і тепер, за благословенням Берліну, поставити під нову угорську тисячолітню еру за Карпатами.

З другого боку, усвідомлення того, що ця українська земля у висліді збройної боротьби й окупації втратила найкращий людський елемент — сотні ідейної молоді вбитими та кілька тисяч політичних втікачів і примусово вигнаних з країни із-поміж культурних і громадських діячів — наставляло ще більш песимістично. Гадаю, що так думали не лише ми, юнаки, але й велика частина закарпатського активу з різних прошарків, незалежно, чи вони виїхали закордон, чи залишилися в краю. Скрізь існував стан загального пригнічення, нас важко давило почуття поразки, а ще більше прибивала свідомість безперспективности. В такій атмосфері люди часто заломлюються. Але цього не сталося з подавляючою більшістю закарпатців, зокрема з молоддю. Сталось щось протилежне. Після тимчасової депресії витворилось почуття потреби свідомого і активного опору; знайшлися нові фактори в закарпатській і загальноукраїнській дійсності, які змушували нас не піддаватися, а перейти на позиції боротьби з окупантом, зокрема у формі пасивного опору, вже з самого початку.

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

ПОМЕР МИРОН ЛУЦЬКИЙ, СОТНИК УГА

В п'ятницю, дня 10-го березня 1961 р. помер в Торонті на 70-му році життя відомий громадський діяч, поручник УСС і сотник Української Галицької Армії, кол. голова Крайового Т-ва „Сільський Господар" і директор цукроварні в Березовиці Великій біля Тернополя — Мирон Луцький.

Він народився 29-го вересня 1891-го року в Луці, повіт Самбір. Народню і середню освіту покінчив в Бучачі, а по закінченні гімназії студіював 2 роки права у Львові і 2 роки на рільничій академії у Відні.

В 1913 р. відбув однорічну військову службу в 41-шім черновецькім піхотнім полку, а від першого дня І-шої світової війни, в рядах того полку, брав участь в завзятих і кривавих боях на російському й італійському фронтах і тоді осягнув ступінь поручника. За свою хоробрість і відвагу мув нагороджений 8-кратно високими бойовими відзнаками.

Весною 1918 р. був відкомандований до зорганізування І-шої Української „Сірожупанної Дивізії" з кол. російських полонених у Володимирі Волинськім, а в кінці того ж року одержав службове перененесення до Леґіону УСС, в перших днях листопаду 1918 р. приїхав з першим транспортом з Черновець до Львова і був приділений до штабу українських військ у Львові. В часі облоги Львова виконував обов'язки начальника штабу „Групи Схід", а в кінці як начальник штабу І-ої бриґади УСС, в рядах якої відбув усю визвольну боротьбу на польському і московському фронтах. В часі реорганізації Української Галицької Армії в січні 1919 р. був наказом Державного Секретаріяту Військових Справ з дня 1-го січня 1919 р. піднесений до ступня сотника. Після злощасного примусового „союзу" УГА з Червоною Армією був начальником оперативного штабу 2-гої бриґади ЧУГА, якою командував сот. Ю. Головінський. Після ліквідації УГА весною 1920 р. був інтернований поляками в Тухолі на Поморю.

Із Покійним зійшов у могилу один з нащадків старого шляхетського українського роду Сас - Вадюк - Луцьких. Брат Покійного, старший Остап — це відомий сотник УГА як начальник штабу 4-ої Золочівської бриґади, відомий кооператор і директор Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові, посол з УНДО до польського сойму, згинув на засланні в 1939 р. Молодший брат Володимир і сестра Ольга Білинська живуть в ЗДА, а друга сестра Наталія Стернюк, живе в Арґентині.

Покійний був головою Українського Допомогового Комітету в Берліні, а опісля в 1948 р. прибув разом з дружиною до Канади і спершу працював у Вінніпеґу як організатор КУК, потім переїхав до Торонта і працював у фабриці. Хворуючи на легені, працював доривочно в місцевих українських організаціях. В останніх часах був головою Ветеранського Комітету та членом різних місцевих установ.

Був людиною особистої культури, любителем мистецтва і добрим промовцем. Перед захворінням вспів ще написати історичний нарис про 2-гу бриґаду ЧУГА, який появився друком в 2-гій частині історії УГА. Нехай канадійська земля буде Йому легкою.

Дм. Микитюк

Репрезентаційний бенкет у Клівленді

Мусимо з признанням для президії Українських Злучених Організацій у Клівленді відмітити врочистий вечір, який до української історії нашого міста перейшов як подія, гідна зайняти в ній окрему сторінку.

В показовому готелі Статлера при вулиці Евкліда, зібралася ввечері 28-го січня ц. р., точно о 7-ій годині на репрезентативний бенкет публіка, зложена з найвидатніших представників усіх організацій та всіх шарів місцевої української громади.

Окремими повідомленнями в пресі та летючками заповіджений був приїзд двох чільних заступників Українського Конґресового Комітету Америки: його голови проф. д-ра Лева Добрянського з Вашингтону і през. Дмитра Галичина з Ню Йорку. Головним промовцем англійською мовою мав бути Добрянський. На жаль, перед відкриттям святкового вечора наспіла телеграма з Вашингтону, що проф. Л. Добрянський унаслідок перешкод у летунському транспорті та наглої перестуди не прибуде.

В означений час зайняли почесні місця при президіяльному столі: адвокат Омер Майлес - Малицький, найвидатніший місцевий діяч українського походження і довголітній голова Українських Злучених Організацій як місцевого Відділу УККА, його маґніфіценція о. ректор монсіньйор Дан і отці-декани поодиноких факультетів місцевого католицького університету під назвою Джана Керролл, при чому були це самі поважні священики та визначні вчені з різних ділянок науки з виробленими іменами в американському науковому світі, біля них знайшовся директор інспекторату католицьких шкіл у Клівленді о. монсіньйор Елвелл і його о. асистент, далі ректор американського університету св. Івана о. монсіньйор Давні, поруч цих римо - католицьких духовників засів українсько - православний священик о. Ганькевич, а далі голова республіканської партії в Клівленді п. Айрленд, відпоручник посадника міста Клівленду, біля нього през. Дмитро Галичин, представник місцевого Осередку Наукового Товариства імени Шевченка проф. д-р Михайло Пап, репрезентант „Провидіння" з Филаделфії п. Степан Сприньский і врешті секретар місцевого Відділу Українського Лікарського Товариства д-р Зенон Винницький.

Розпочався репрезентативний бенкет молитвою, яку провів парох місцевої української православної церкви св. Володимира, о. Ганькевич.

Головним промовцем англійською мовою виступив проф. д-р Михайло Пап з університету імени Джана Керролла.

Після нього виступив цілий ряд інших промовців англійською мовою: о. президент і ректор Дан, директор католицьких шкіл о. монсіньйор Елвілл та отці-декани католицького університету і відпоручник посадника міста. Всі промови були навіяні прихильністю до українського народу, а невмовкаючими оплесками присутні подякували спеціяльно о. ректорові Данові за його надзвичайну обізнаність з українськими проблемами на тлі всієї східньої та совєтської проблематики і за його гарячі слова приязни до українського народу.

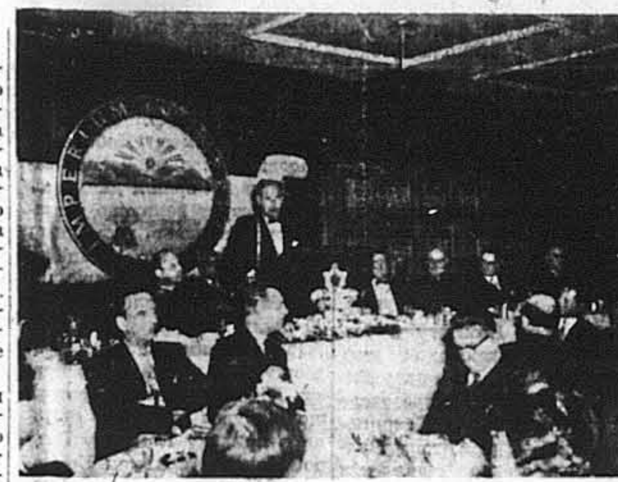
Першу частину бенкету закінчив молитвою о. ректор монсіньйор Дан.

В другій частині вечора головним промовцем виступив президент УККА і УНС Дмитро Галичин, спершу англійською мовою, потім перейшов на українську мову та на тематику, присвячену з черги третьому рівночасно ювілеєві, а саме 20-літтю існування Українського Конґресового Комітету Америки у Вашингтоні.

Після палкої промови п. Степана Сприньского з Филаделфії, як відпоручника „Провидіння", наступила роздача почесних грамот усім місцевим організаціям і приватним особам, які впродовж останніх 10-тьох років вплатили по 100 долярів і більше як обов'язкову членську вкладку до У. К. К. А. на Український Національний Фонд.

Кожний із викликаних підходив до президіяльного стола, де з рук президента Дмитра Галичина одержав гарну, мистецько виконану почесну грамоту.

Загалом репрезентативний бенкет удався гарно і зі своїх завдань вив'язалися добре: адвокат Омер Майлес-Малицький, як головний аранжер і конферансієр, а крім нього секретар УЗО інж. Дмитро Міськo та референт Українського Національного Фонду проф. Марян Дуб.

Із репрезентативного бенкету в Клівленді. Промовляє президент УККА Дм. Галичин.

Безпосередньо перед репрезентативним бенкетом президент Дмитро Галичин і проф. Михайло Пап провели пресову конференцію з видавцями й редакторами найповажніших місцевих американських щоденних і тижневих органів та познайомили їх із найважливішими українськими національно - визвольними проблемами.

Коротко: репрезентативний бенкет пройшов справді успішно та можна Управі Українських Злучених Організацій міста Клівленду щиро поґратулювати. **Іван Ставничий**

ПРОФЕСОРИ КИСІЛЕВСЬКИЙ І РУДНИЦЬКИЙ ОДЕРЖАЛИ НАУКОВІ СТИПЕНДІЇ З ОТТАВИ

Оттава. — „Канадійська Рада" проголосила наукові стипендії в ділянці гуманістичних наук. Між тими, що одержали їх, є два українці проф. Володимир Ю. Кисілевський з Оттавського університету (на студії українського поселення в Канаді) та проф. Яр. Рудницький з Манітобського університету (наукове відрядження до Італії на міжнародний конґрес назвознавства в Флоренції й Пізі).

Річні Збори Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Зах. Пенсилвенії

Питсбурґ. — В неділю, 26. лютого у залі УМСА, в Питсбурґу, відбулися річні збори Об'єднаних Українсько - Американських Організацій Західної Пенсиллвенії. Явилися представники від 21 української організації, громадських установ, церковних громад, відділів Братських Союзів і клюбів — із численних місцевостей Питсбуржчини.

Після молитви відкрив наради голова ОУАОрганізацій, п. Дмитро Старощак. До ведення зборів обрано одноголосно п. Миколу Кудрицького. Річні збори були глибоко ділові й успішні. Секретарювали — в українській мові проф. Павло Кравчук (Мікізракс) та п-і Олена Капелюх (Мікізракс), в англійській мові.

Звіт з діяльности подав голова ОУАОрганізацій п. Д. Старощак. Відбулись дві, на більшу скалю влаштовані, імпрези: Український День та прогулька кораблем по ріці Огайо. Моральний і фінансовий успіх цих імпрез був поважний. Голова ОУАОрганізацій, його заступники, також члени Управи впродовж року репрезентували українську зорганізовану Громаду в Питсбуржчині при різних нагодах, також на американських виступах, громадського характеру. — Звітували члени Управи. Фінансова база ОУАОрганізацій здорова.

Вибрано нову Управу на 1961-ий рік в такому складі: п. Дмитро Старощак (Мікізракс) — голова. Перший заст. голови: п. Петро Деркач (Мікізракс), другий заст. голови: о. Микола Федорович (Ембрідж); секретар (українською мовою) Осип Головацький (Мікізракс); секретар англійською мовою — Дарія Мазур (Питсбурґ). Касир: Юліян Іваськевич (Ембрідж). Фінансовий секретар — Михайло Кардаш (Ембрідж), Василь Головецький (Арнолд) та Ольга Ключанович (Питсбурґ). Для кращої праці на місцях покликано до Ради ОУАОрганізацій по одному представникові із різних громад Питсбуржчини.

Щоб заманіфестувати свою участь в краєвій кампанії на будову Пам'ятника Т. Шевченка у столиці країни, Вашингтоні, з правдивим ентузіязмом учасників — декларовано на цю високу ціль — з каси Організації суму 200 долярів. Цю першу поважну пожертву українців Питсбуржчини, зорганізованих у своїй центральній установі на Західню Пенсивенію — порішено вислати негайно до централі Краєвого Комітету Пам'ятника Шевченкові, з осідком в Ню Йорку. Також признано такі пожертви на громадсько - культурні потреби: для Наукового Т-ва ім. Тараса Шевченка в Ню Йорку $25; для Української Вільної Акад. Наук (УВАН) — $25; на пресовий фонд „Лемківських Вістей" $15. — Розробленням програми праці на 1961 рік займеться нова Управа на своєму найближчому засіданні. З огляду на Шевченківський Рік, увесь характер громадської праці ОУАОрганізацій буде в дусі Ювілейних Шевгенківських Святкувань. — У зв'язку з тим приявні на зборах делеґати дістали свіжо видані Шевченківським Комітетом Питсбуржчини збіркові листи на потреби Ювілейних Шевченківських Святкувань у Питсбурґу. Їхнім кульмінаційним пунктом буде величавий Шевченківський Концерт в Карнеґі Мюзік Голл, в Питсбурґу, в суботу, 29-го квітня. Також роздано делеґатам карти вступу на цей Ювілейний Концерт — до масової продажі по громадах. — Відспіванням українського національного гимну закінчено ці успішні річні збори.

В. М.

● У большевицькій пресі появилась вістка, що литовець Менис Пашкінвіціюс живе в Шикаґо під такою-то адресою: він буцім-то винуватий у різних злочинах з часу останньої війни. Виявилось, що під проголошеною адресою є жіноча фризієрня, де нема ніякого новоприбулого еміґранта та що про Пашкінвіціюса іміґраційні вла-

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк 149 2-га Ев.

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 24-го березня ц. р., відбудеться в залі Клюбу фортепіяновий реситаль Таїси Голінат - Богданської. У програмі твори Баха, Бетговена, Шуберта, Мендельсона, Брамса, Шопена, Лисенка і Косенка. — Початок о год. 8-ій веч.

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
Нашого Найдорожчого
МУЖА, БАТЬКА і ДІДУСЯ

бл. п. Стефана БРОДИКА

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

в СУБОТУ, 25-го БЕРЕЗНЯ 1961 року
в год. 9:00 ранку

в греко-католицькій церкві СВ. ДУХА,
при Півич 5-та вул. — в БРУКЛИНІ, Н. Й.

Приятелів та Знайомих запрошує Родина:

АННА — дружина
ОЛЬГА — донька
ІВАН — зять
МАРТА — внучка

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього
дня 9-го січня 1861 року відійшов від нас
у Вічність Наш Найдорожчий
МУЖ і БАТЬКО

бл. п. ЗАХАР РУДИК

Горем прибиті, оцим складаємо найсердечнішу подяку всім Тим, які висловили нам свої співчуття, жертвували свої молитви і жертви на Служби Божі за спокій душі Покійного.

Веч. Отцеві Стеранці, пароховi української кат. церкви в Бруклині складаємо особливу подяку за уділення Покійному Найсвятіших Тайн, та відправлення похоронних обрядів.

Вп. Інспект. І. Василишинові щиро дякуємо за зворушливі прощальні слова. — Як рівнож Тим, всім, що склали вінці і датки на народні і добродійні цілі.

П. Г. Тишека, власниці похоронного заведення в Бруклині дякуємо за сумлінне і справне переведення Похорону.

Рідним, Друзям і Знайомим дякуємо за численну участь в похоронних відправах.

Хай Вам усім Всевишній винагородить за все сторицею.

ДРУЖИНА, ДОНЬКА і СИН

ОПОВІСТКА

Повідомляю про зміну адреси Видавництва „ЛЮБЛЮ ДІБРОВУ":

Mrs. J. CIEPLY
20137 Yonka Street — Detroit 34, Mich.

і прошу всіх, хто дістав книжку і досі не заплатив за неї, вислати $1.60 на повищу адресу.

Софія ПАТФАНОВИЧ

Увага! ОбВУА! Увага!

В СУБОТУ, дня 1-го КВІТНЯ 1961 р.
в горішній залі ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ
при 149 Друга Евеню — в Ню Йорку
— відбудуться —

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

НЮЙОРКСЬКОГО ВІДДІЛУ ОбВУА
зі статутовим порядком нарад.

ПОЧАТОК: в год. 6:00 вечора.
ПРИЯВНІСТЬ УСІХ ЧЛЕНІВ ОБОВ'ЯЗКОВА.

Якщо на означену годину не прибуде вимагане статутом число членів, то Збори проходитимуть важно на одну годину пізніше, при наявному числі учасників.

УПРАВА ВІДДІЛУ ОбВУА в НЮ ЙОРКУ

ВЕЛИЧАВИЙ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ

В СУБОТУ, 29-го КВІТНЯ 1961 РОКУ

CARNEGIE MUSIC HALL — PITTSBURGH, PA.

з участю славного хору „КОБЗАР" із Филаделфії

ПОЧАТОК ГОД. 8:00 ВЕЧОРА

РЕФОРМА 1861 Р. — ПРОВІСНИК КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ла страшили царя селянськими повстаннями, опозицією дворянства, і уряд навіть заборонив був вживати слова „визволення", а замість нього звелів писати „поліпшення побуту селян". Від преси вимагалося не друкувати на цю тему статтей, „щоб не хвилювати умів". В 1858 р. Александр II переконував дворян: „Панове, робіть так, щоб і вам було добре і іншим не але ви задля своєї ж користи али ви задля своєї ж користи повинні зробити добре і для селян".

Над оформленням реформи працювали тисячі людей в різних комітетах, доки не виробили такого закону, що, даючи „волю", не зачіпав інтересів дворянства і рабської системи, яка є невіддільною від імперії. 19-го лютого 1861 року, за старим стилем, після затвердження „Положенія" Державною Радою, „самодержець всеросійський" підписав маніфест, що кінчався словами: „Осіни себе хресним знаменом, православний народе, і поклич з нами благословення на твою вільну працю, підставу твого домашнього добробуту і суспільного добра". Селянство, що нетерпеливо ждало волі, побачивши, як її вбрано в Уставну Грамоту, яка прирікала його ще сорок років бути „тимчасово зобов'язаним", зустріло проголошення маніфесту бунтами і повстаннями. Зокрема на Україні, „волю" довелося впроваджувати за допомогою військ.

Не ставимо собі завдання аналізувати докладно реформи, вкажемо лише на головні її пункти, що, хоч правно й касували рабський стан, насправді ж одну його форму заміняли іншою. В перших статтях закону („Положенія") говорилося, що кріпосне право на селян касується, і вони стають, мовляв, вільними. На ділі одноособова влада поміщика над селянами після реформи замінялася владою „миру - общества", колективу. Звільнені від влади поміщиків, селяни повинні були створити „общини", керуючим органом якої був „сход". Ця зборня, як на Полтавщині називали сход, мала необмежені права над особою селянина. Закон встановлював повну залежність кожного селянина від „общини", яка „круговою порукою" відповідала за всіх і кожного члена. (А в колгоспах хіба не так, зокрема після останніх реформ Хрущова, коли він взявся був „круто підносити" імперське сільське господарство?) Все господарське і особисте життя селянства регулювалося тією круговою порукою. Обплутаний нею селянин з неймовірними трудощами міг пробувати щастя звільнитися від сходу за його присудом. (І знов аналогія з нинішнім. Безпашпортних колгоспників ніде не приймають в місті, а колгоспний „мир" не дає дозволу на вихід з нього). Щоб одержати присуд про звільнення, треба було мати згоду двох третин сходу, а до того ж селянин повинен був: а) виректися свого земельного наділу; б) дістати згоду рідних на звільнення і забезпечити всю свою родину, зокрема малолітніх, утриманням. Коротко кажучи, те, що сто років тому зробив „цар - Освободитель', большевики вдосконалили, справніше допасувавши обручі на імперській бочці, щоб вона не розпалась під національним тиском гноблених народів.

За Александра III реформою 1898 р. встановлено додаткову інституцію так званих земських начальників. Вони, як „опікуни", наставлені зверху, мали доглядати за тим, щоб влада „миру" не послабилась. (В нинішніх обставинах число імперських наглядачів незмірно збільшено і, очевидно, вони носять інші титули). Другим поверхом необмеженої влади „миру" над людиною стала влада волости, яка мала полагоджувати дрібні непорозуміння між селянами і „задля зміцнення етичних засад рівности" карала їх різками. Фізичні кари в Росії скасовано десь аж у 1903 році.

(Далі буде)

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

МОГУТНЬО РОЗГОРТАЄТЬСЯ АКЦІЯ ЗБІРКИ ФОНДІВ НА БУДОВУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНҐТОНІ

(Закінчення зі стор. 1-шої)

гик, інж. Мих. Нич, д-р Ярослав Бернардин, Дмитро Василащук, д-р Микола Рибак, Д. С. Мак, інж. Іван Рубель, п-ні Олена Штогрин, інж. С. Євсевський, Тихон Тещук, Евген Ваць і Осип Тритяк та багато інших. Сім кол. вояків, членів ОбВУА склали понад $1,000, про котрих згадаємо окремо.

В неділю 12 березня ц. р. відбулася спільна нарада Управи Відділу УККА і Шевченківського Комітету в Филаделфії під проводом дир. Івана Поритка. По вислуханні представлень імпрезового референта п. Юрія Гаврилова і опінії д-р Антона Рудницького та по оживленім обговоренні устійнено остаточно програму Святочної Академії, що відбудеться 25 березня. Фінансова Комісія УККА (Ів. Поритко д-р Іван Скальнчук і мгр. Кульчицький) предложила плян ударної збірки на побудову пам'ятника Шевченкові. Збірку цю проводиться в п'ятьох дільницях міста по окремих районах, збірщиків призначують організації тих районів. По дискусії — прийнято плян збірки та рішено доручити всім організаціям включитися до переведення цієї надзвичайної збірки. Перша нарада в дільниці Найставн відбулася 14-го березня. Про Шевченківські Святкування в Филаделфії і збірку реферував дир. Іван Поритко. По обговоренні всіх поданих справ, зголосилися з великою охотою на збірщиків в цій дільниці: пані-члени Управи Відділу СУА ч. 43 Ярослава Филипович, Анастазія Саґата, Оксана Куліш(Софія Соневицька з 41 Відділу СУ пані Олена Штоґрин і з Окр. Ради СУ пані Анна Сивуляк та пп. інж. І. Черник, проф. Микола Алексевич, інж. Іван Скіра, Василь Ощипко, інж. Олександер Білик, Тихон Тещук, Микола Дворський, Евген Ваць, проф. Пафнутій Чупрун і Семен Лободенко. Масові впливи на будову пам'ятника в перших днях проходять серед великого захоплення української громади та переконують, що кінцевий вислід далеко перевишить назначену Филаделфії квоту 20 тисяч долярів.

Із замітним успіхом продовжується збірка в Ню Йорку. Під час бенкету-зустрічі, що відбувся тут 18-го березня з приводу Конґресу Вільної Науки стараннім Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій м. Ню Йорк, — учасники цього бенкету зголосили або зложили Комітетові Пам'ятника Шевченкові на Ню Йорк наступні пожертви на будову згаданого пам'ятника: Український Хор „Думка" $500, Допомогове Товариство „Дністер" 361 Відділ УНСоюзу дальшу суму $300, підносячи цим свою вже раніше зголошену пожертву до загальної суми $500, 364 Відділ СУА та 2-ий Відділ ООЧСУ по $100, Жіноча Допомогова Організація ім. О. Босараб $50, інж. Іван Гордіюк $20, ред. Іван Керницький і п. Іван Галавай по $10, разом $1090. Дня 19-го ц. м. члени Комітету Пам'ятника Шевченкові на Ню Йорк при допомозі організацій Молоді „Пласт" та СУМА розпродали біля українських церков 488 штук Шевченківських відзнак на суму $488. Увесь прибуток із того продажу призначений на будову пам'ятника Шевченкові.

Найвищий Суд ЗДА вирішив, що втримування окремих шкіл для білих учнів є незгідне з конституцією

Вашинґтон. — Найвищий суд ЗДА 20-го березня вирішив, що заходи стейтової леґіслятури в Луїзіяні для втримування окремих шкіл для білих учнів противиться духові конституції ЗДА, і тому стейт Луїзіяни мусить допустити до об'єднання шкіл, щоб поруч білих учнів могли разом навчатися і учні кольорових батьків. Проти цього рішення не було жадного застереження збоку суддів Найвищого Суду. Одночасно Найвищий Суд вирішив розглянути апеляцію тих негритянських студентів, яких стейтові суди засудили були за так званий „сидячий страйк" в кафетеріях в Бетоні Руж в Луїзіяні. Засуджені були за цей страйк 16 негритянських студентів. Найвищий Суд вирішив важливу справу, яка відноситься до шкільництва в Луїзіяні, і яка довший час тягнеться та створює неясність щодо об'єднаних шкіл та щодо скасування расових обмежень в південних стейтах.

● **Еспанський уряд** офіційною нотою протесту до марокканського уряду оскаржив марокканців у схопленні з американсько-еспанського табору в еспанській частині Сагари 11-х нафтових фахівців, в тому числі трьох американців, які робили там розшуки за зложжями нафти.

● **Муринські терористи** в Анґолі, португальській колонії, вірять, що чарний вояк набирає сили, коли з'їсть серце свого ворога. А що вони вважають білих за сильніших від чорних, то роблять лови головно на білих поселенців. Вони вважають за білих із надприродною силою - місіонарів, що їх найбільшими ворогами є чорні чарівники.

Міжнародне військо ОН в Конґо зросте знову до 25.000

Нб'єднані Нації. — Поруч із Індією, яка обіцяла Об'єднаним Націям дати повну бригаду в бойовій готовості числом 4.500 вояків для місії ОН в Конґо, також Цейльон погодився вислати до Конґа 800 до 1.000 своїх вояків. Малайська Федерація, Тунісія і Ліберія, які вже мають там свої військові частини збільшити їх континґент. Поруч із реорганізацією міжнародного війська ОН в Конґо, переводиться теж реорґанізацію штабу місії ОН. За повідомленням газет, генеральний секретар Гаммершилд не думає покищо звільнити свого заступника в Конґо індійця Расшвара Даяла, проти якого рішуче виступає конґолійський президент Касавубу. Речник Гаммершилда назвав закиди конґолійського президента на адресу Даяла „нісенітницею". Газети коментують, що коли Гаммершилдові залежить на отриманні з Індії кількох тисяч вояків, то він не може в тому самому часі звільняти індійського дипломата, який користується повним довір'ям прем'єра Джавагарлала Неру. До Конґа відлітають нині-завтра три члени прибічної Дорадчої Ради Гаммершилда в справах Конґа — один тунісець, один ґганець і один ніґерець. Заступником Расшвара Даяла в Конґо є суданський дипломат Мекка Аббас, який наладнав добрі взаємини з Касавубу, всупереч взаєминам між отим конґолійським президентом та індійцем Расшваром Даялем.

Амбасадор Куби помер в ОН на удар серця

Об'єднані Нації. — Д-р Мануель Бісме і Альберті — 55-річний кубинський амбасадор в Об'єднаних Націях, помер в будинку ОН в минулий понеділок пополудні, на очах численних дипломатів, безпосередньо після обіду й розмови з міністром закордонних справ Куби д-ром Руалем Роа. Бісме хворів серцевою недугою і дістав атаку, від якої не змогли врятувати його негайні лікарські забіги. Бісме був одним із дуже нечисленних інтелектуалів, які ще залишились вірні Фіделеві Кастрові. Він був за фахом професором клясичної філології, мав три докторати — права, політичних наук і філософії — та захоплювався особливо старинною грецькою мовою і літературою.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 25-го БЕРЕЗНЯ 1961:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Загальні Збори Т-ва „Свобода", 194 Відд., в приміщенні УНДому, при 140 Друга Еве. Початок в год. 6:00 веч. Прохаємо всіх членів прибути на ці Збори. — Управа.

НЕДІЛЯ, 26-го БЕРЕЗНЯ 1961:

HASTINGS on HUDSON, N. Y. — Звичайні Збори Т-ва ім. Тараса Шевченка, Від. 6. в год. 2:30 по пол. в Клюбовій Домівці, при 9 Washington Ave. — А. Вовк, секр.

Посмертні згадки

Стефан МЕЛЬНИК, — довголітній член Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 118 УНСоюзу в Пітебурґу, Па., Норт-Сайд, помер 1-го лютого 1961 р., у лікарні, по короткій недузі, на 64-му році життя. Покійний народився 1896 р., в селі Ванькова, пов. Лісько, Зах. Україна. До ЗДА прибув ще перед першою світовою війною, молодим хлопцем. Полишив у смутку стареньку матір Марію, 4 сестри: Катерину, Розу, Кароліну, та Брониславу, які живуть на терені ЗДАмерики та на рідній землі: Софію і 3-ох братів: Станислава, Володимира, Федора, які живуть в ЗДА. Похорон відбувся 4-го лютого ц. р., із пох. заведення, при участі Родини та Знайомих до православної церкви св. І. Хрестителя По відправі Заупокійних Богослужб, Покійного поховано на цвинтарі "Union Cemetery" в Арнольді, Па. — Вічна Йому Пам'ять!

С. Білинський, секр.

Михайло БАРАН, — довголітній член та бувший рек. секретар Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер в дні 5-го лютого 1961 року, на 64-му році життя. Покійний походив з Бурштина, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Катерину, 2 доньки Ірину і Віру, 2 внуків та брата Юрія. Похорон відбувся 9-го лютого, при участі Родини, Приятелів, Членів Відділу та Товаришів по зброї, з української кат. церкви св. Йосифа. Покійного поховано на цвинтарі св. о. Миколая. — Вічна Йому Пам'ять!

Т. Шпікула, секр.

Григорій СЕНИШИН, — член Б-ва ім. св. о. Миколая, Відд. 175 УНСоюзу в Дітройті, Мишиґен, помер, по довшій недузі, дня 12-го лютого 1961 року, проживши 71 рік. Покійний народився в селі Броницця, пов. Дрогобич, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1910 році. До УНСоюзу вступив 1943 р. і був активним і працьовитим членом та секретарем Відділу. Покійний полишив у смутку сестру, двох синів, дві доньки та внуків. Похорон відбувся дня 15-го лютого 1961 р. Похоронено на цвинтарі "Holy Sepulchre". В похороні взяли участь Родина, Приятелі та Члени Відділу. — Вічна Йому Пам'ять!

Управа Братства

Степан ДЗЮБАТИЙ, — довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 371 УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., помер 15-го лютого 1961 р., на 73-му році життя. Покійний народився в селі Підгороддя, пов. Рогатин, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив Покійний 1916 р. Полишив у горю дружину Марію, дві доньки: Ольгу та Юлію та кількох внуків. Похорон відбувся 18-го лютого 1961 р., при участі Родини, Знайомих та Членів Т-ва. — Вічна Йому Пам'ять!

Ю. Баранюк, секр.

ТАРЗАН, ч. 4620. Буйволи.

Тарзан припинив дальші запити, бо настрашений тубілець крикнув. — Бвана, буйвіл!

Люди заворушилися, дивлячися в напрямі, який показував носій тремтячим пальцем, де у віддалі була хмара куряви...

І дійсно, жахливе стадо буйволів загрожувало їм, летячи по рівнині!